

PEADIREKTORI ASETÄITJA

OTSUS

05.12.2007.a nr 50-KO

Koondumisele nr 30/2007 AS Maag Piimatööstus/AS Rakvere Piim loa andmine

Koondumine

22.11.2007.a esitas AS Maag Piimatööstus volitatud esindaja Konkurentsiametile koondumise teate, mille kohaselt AS Maag Piimatööstus (edaspidi Maag Piimatööstus) omandab 21.11.2007.a sõlmitud ostumüügilepingu alusel 100% AS Rakvere Piim (edaspidi Rakvere Piim) aktsiatest. Nimetatud tehingu tulemusel omandab Maag Piimatööstus valitseva mõju Rakvere Piima üle konkurentsiseaduse (edaspidi KonkS) § 2 lg 4 tähenduses. Seega on tegemist koondumisega KonkS § 19 lg 1 p 2 sätestatud viisil.

Konkurentsiamet avaldas 23.11.2007.a Maag Piimatööstus ja Rakvere Piim koondumise teate saamise kohta teate väljaandes „Ametlikud Teadaanded“. Asjast huvitatud isikud nimetatud koondumise kohta arvamusi ja vastuväiteid ei esitanud.

Koondumise osalised

KonkS § 20 punktide 2 ja 4 järgi on koondumise osaline ettevõtja, kes omandab valitseva mõju teise ettevõtja üle, ja ettevõtja, kelle üle omandatakse valitsev mõju. Seega on käesoleval juhul koondumise osalisteks Maag Piimatööstus ja Rakvere Piim.

Maag Piimatööstus (registrikood 10928619) kuulub AS Maag Grupp kontserni, mille tütarettevõtjad on lisaks Maag Piimatööstusele veel AS Maag Lihatööstus (lihatoodete tootmine ja müük), AS Maag Konservitööstus (konservtoodete tootmine ja müük), OÜ Nigula Piim (piima tootmine ja müük), Avalon Foods Sp.Zo.o. (lihatoodete kokkuost ja eksport). Maag Piimatööstus tegeleb toorpiima varumisega, linnapiimatoodete (piim, rõõsk- ja hapukoor, hapupiimatooted, kodujuustu- ja kohupiimatooted, jogurt, kastmed), või ja jäätise tootmise ja müügiga. Maag Piimatööstuse kaubamärgid on Ekstra, Jänks ja Jeppi. Piimatooteid valmistatakse tehases, mis asub Jõhvi linnas.

Rakvere Piim (registrikood 10045943) tegeleb toorpiima varumisega, linnapiimatoodete, või, sulatatud juustu ja poolkõva juustu (Lahe, Ranna ja Marta) tootmise ja müügiga. Rakvere Piima kaubamärk on Farmi. Piimatooteid valmistatakse kahes tehases, millest üks asub Rakvere linnas ja teine Annikveres.

Õiguslik hinnang

Koondumise kontrolli kohaldamine

KonkS § 21 lg 1 kohaselt kontrollitakse koondumist, kui koondumise osaliste eelnenud majandusaasta käibed Eestis kokku ületavad 100 miljonit krooni ja vähemalt kahe koondumise osalise käibed Eestis ületavad kummalgi 30 miljonit krooni.

AS Maag Grupp 2006.a majandusaasta käive Eestis oli 664 miljonit krooni, millest Maag Piimatööstuse käive moodustas 139,6 miljonit krooni. Rakvere Piim 2006.a majandusaasta käive Eestis oli 314,6 miljonit krooni. Seega ületavad koondumise osaliste käibed KonkS § 21 lg 1 sätestatud käibemäärasid, mistõttu kuulub käesolev koondumine Konkurentsiameti poolt kontrollimisele.

Kaubaturud

KonkS § 3 lg 1 kohaselt on kaubaturg hinna, kvaliteedi, tehniliste omaduste, realiseerimis- ja kasutustingimuste ning tarbimis- ja muude omaduste poolest ostja seisukohalt omavahel vahetatavate või asendatavate kaupade käibimise ala, mis hõlmab muu hulgas kogu Eesti territooriumi või selle osa.

Nii Maag Piimatööstus kui Rakvere Piim tegelevad toorpiima varumise ja piimatoodete tootmise ja müügiga. Piimatoodete kaubaturul võib eristada linnapiimatoodete, või, juustu, jäätise ja pulbrite kaubaturge. Käesoleva koondumise osaliste äritegevus kattub horisontaalselt toorpiima varumise, linnapiimatoodete ning või tootmise ja müügi kaubaturgudel.

Toorpiima varumise kaubaturg ja koondumise osaliste turuosa

Toorpiima müüvad piimatootjad ja ostavad piimatöötlemisettevõtted. Kuna piimatooteid valmistatakse Eestis reeglina toorpiimast, mitte pulbriest, on piima varumise kaubaturul käibiv kaup piiratud toorpiimaga. Piimatöötledjad ostavad toorpiima kokku üle Eesti asuvatelt tootjatelt ja toorpiima tootjad üle Eesti võivad ükskõik millises piirkonnas asuva töötlejaga kokku leppida toorpiima müümises. Samuti ostavad üha enam toorpiima Eestist ka Lätis ja Leedus paiknevad piimatöötledjad, mistõttu võib geograafilises mõttes toorpiima varumise kaubaturg olla laiem kui vaid Eesti Vabariigi territoorium. Toorpiima varumise kaubaturul tegutsevad lisaks koondumise osalistele ka Valio Eesti AS, AS Rubla, AS Põlva Piim, E-Piim TÜ, AS Võru Juust ja paljud teised.

Statistikaameti andmetel (<http://pub.stat.ee>) varuti Eestis 2006.a 605,9 tuhat tonni toorpiima. Koondumise osaliste ühine turuosa toorpiima varumise kaubaturul oli 2006.a alla 10%. Sellest tulenevalt ei tekita käesolev koondumine toorpiima varumisel horisontaalselt mõjutatud kaubaturgu majandus- ja kommunikatsiooniministri 17.07.2006.a määruse nr 69 tähenduses.

Linnapiimatoodete kaubaturg ja koondumise osaliste turuosa

Linnapiimatooted on lühikese realiseerimisajaga piimatooted nagu piim, rõõsk- ja hapukoor, hapendatud piimatooted, kohupiim, kohupiimapastad ja –kreemid ning jogurt, mille tooraineks on toorpiim. Konkurentsiamet on oma varasemas otsuses 06.09.2002.a nr 55-KO määranud kõigi linnapiimatoodete tootmise ja müügi ühtse tervikliku kaubaturuna. Linnapiimatoodete puhul on tegemist sellise kaubaturuga, kus ettevõtjate üleminekukulud ühtede toodete valmistamiselt teistele ei ole eriti suured, mistõttu nad saavad turu nõudlusele kiiresti reageerida. Piimatoodete ostjad on toidukauplused ja suure mõjujõuga kaupluste ketid nagu Selver, Maxima, Rimi, Prisma, ETK kaupluste ketid jm.

Geograafiliselt on kaubaturg kogu Eesti territoorium, sest konkurentsitingimused on piimatoodete tootmiseks Eesti erinevates piirkondades sarnased. Samuti on nimetatud kaubaturul tegutsevatel ettevõtjatel võrdsed võimalused turustada tooteid kõigis Eesti piirkondades. Hästi organiseeritud logistikaga on kõik koondumise osalistega samadel kaubaturgudel tegutsevad ettevõtjad loonud olukorra, kus kogu Eestis on kõigi tootjate toodangut võimalik osta ligikaudu samal hinnatasemel ning transpordile tehtavad kulutused või toodete vedamiseks kuluv aeg ei anna ühele turuosalisele eelist teise turuosalise ees.

Statistikaameti andmetel toodeti Eestis 2006.a ligikaudu 156 tuh. tonni linnapiimatooteid ning piimaliidu andmetel (<http://www.piimaliit.ee>) müüdi toodetud kogustest Eestis 146,6 tuh. tonni linnapiimatooteid. Koondumise osaliste ühine turuosa linnapiimatoodete tootmisel ja müügil Eestis oli 2006.a ligikaudu 22%. Arvestades asjaolu, et linnapiimatoodete kaubaturu mahtude hindamisel ei ole arvestatud nende importi vabasse ringlusse, võib koondumise osaliste turuosa tegelikult kujuneda madalamaks kui eespool esitatud.

Või kaubaturg ja koondumise osaliste turuosa

Võid nagu muidki piimatooteid toodetakse toorpiimast. Koondumise teate esitaja on seisukohal, et või kui turul käibiva kauba hulka kuuluvad nii margariinid kui ka muud piimarasva sisaldavad võilaadsed tooted. Rakvere Piim ja Maag Piimatööstus toodavad ja müüvad mõlemad võitooted. Erinevatel hinnangutel toodeti Eestis 2006.a 6 – 7 tuh. tonni ning müüdi ligikaudu 5,5 tuh. tonni võitooted. Koondumise osaliste ühine turuosa võitoodete tootmisel ja müügil ei ületanud 2006.a 10%. Arvestades seda, et võitoodete kaubaturu mahtude hindamisel ei ole arvestatud nende importi vabasse ringlusse, võib koondumise osaliste turuosa tegelikult kujuneda madalamaks kui eespool esitatud. Sellest tulenevalt ei tekita käesolev koondumine võitoodete tootmisel ja müügil horisontaalselt mõjutatud kaubaturgu majandus- ja kommunikatsiooniministri 17.07.2006.a määruse nr 69 tähenduses.

Hinnang koondumisele

KonkS § 22 lg 3 kohaselt keelab Konkurentsiameti peadirektor või tema asetäitja koondumise, kui see võib tekitada või tugevdada turgu valitsevat seisundit, mis oluliselt kahjustab konkurentsi kaubaturul.

KonkS § 13 lg 1 järgi omab turgu valitsevat seisundit ettevõtja või mitu samal kaubaturul tegutsevat ettevõtjat, kelle positsioon võimaldab tal/neil sellel kaubaturul tegutseda arvestataval määral sõltumatult konkurentidest, varustajatest ja ostjatest. Turgu valitseva seisundi omamist eeldatakse, kui ettevõtjale või mitmele samal kaubaturul tegutsevale ettevõtjale kuulub kaubaturul vähemalt 40 protsenti käibest.

Eeltoodust nähtub, et käesoleva koondumise tulemusel tekib horisontaalselt mõjutatud kaubaturg ainult linnapiimatoodete tootmise ja müügi kaubaturul, kus koondumise osaliste ühine turuosa on ligikaudu 22%.

Koondumise osaliste peamised konkurendid on turul liidripositsiooni omav AS Rubla, Valio Eesti AS, AS Saaremaa Liha- ja Piimatööstus, TÜ E-Piim, AS Põlva Piim. Samuti tegutseb linnapiimatoodete turul mitmeid väiksemaid ettevõtteid ning turule on sisenenud mitmed talupidamised, mis toodavad näiteks erinevaid kohupiimatooteid (pastad, kreemid). Eesti linnapiimatoodete turule on sisenenud ka mitmed Läti ja Leedu piimatöötlemisettevõtted, mida on võimaldanud eriti Maxima ja Rimi kauplustekettide tugevnemine ja laienemine Balti riikides.

Linnapiimatoodete ostjatel, so toiduainete jaemüüjatel, on vaba valik erinevatelt piimatöötlemisettevõtetelt tellimuste tegemiseks nagu ka piimatoodete tootjatel ostja valikuks. Samas on suured kauplusteketid muutumas järjest mõjuvõimsamaks, mistõttu on nad võimelised piimatootjatele peale suruma oma tingimusi hinna ja koguste osas. Kauplustele ei teki ka olulisi üleminekukululusid piimatoodetega varustaja vahetamisel

Eeltoodust tulenevalt ei ole koondumise osalistel koondumise järgselt võimalik tegutseda linnapiimatoodete kaubaturul sõltumatult konkurentidest, ostjatest ja varustajatest, mistõttu jätkub konkurents ka koondumise järgselt. Käesoleval ajal on mitmel teisel ettevõtjal, peale koondumise osaliste, arvestatav positsioon linnapiimatoodete kaubaturul ja ka arvestatav majanduslik ja finantsjõud.

Käesolev koondumine ei tekita ega tugevda turgu valitsevat seisundit linnapiimatoodete tootmise ja müügi kaubaturul KonkS § 13 lg 1 tähenduses. Koondumise tulemusel tekkiv koondumise osaliste 22%-line turuosa linnapiimatoodete tootmise ja müügi kaubaturul ei kahjusta konkurentsi kaubaturul. Arvestades konkurentide arvu, potentsiaalset konkurentsi, majanduslike ja juriidiliste sisenemistõkete puudumist ja kaubaturu struktuuri, ei esine käesoleva koondumise puhul KonkS § 22 lg 3 nimetatud asjaolusid, mis tingiksid koondumise keelamise.

Lähtudes eeltoodust ja juhindudes KonkS § 27 lg 1 p 1

Otsustan:

Anda luba AS Maag Piimatööstus ja AS Rakvere Piim koondumisele.

Otsuse peale võib esitada vaide Konkurentsiameti peadirektorile haldusmenetluse seaduses sätestatud korras või kaebuse Tallinna Halduskohtule halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud korras 30 päeva jooksul, arvates käesoleva otsuse teatavakstegemisest.

Aini Proos